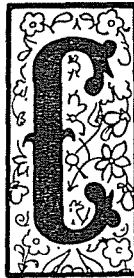

Neşriyat • Tenkid • Tahlil

Fazıl Senâi SARPER

FATİH HAKKINDA VOLTER'İN DÜŞÜNCELERİ

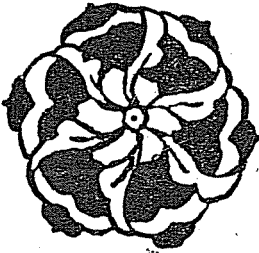
Cambridge Üniversitesi profesörlerinden Steven Runciman'ın "Bir imparatorluğun kör talihi - Constantinople'un düşüşü" başlığı altında Londra'da neşrolunan eseri hakkında kıymetli yazar İ. Semahaddin Cem Beyin, tenkidi yazısını büyük bir zevkle okuduk.

Üstadın, makalesinde belirttiği gibi, bu kitap serapa bühtan, yalan ve kasdi hatâlarla doludur. Fâtih Sultan Mehmed'in ne civanmert, ne yüksek seviyede bir padişah olduğunu, acaba dünyada bilmeyen tek fert var mıdır? Eşine ender rastlanan bu yüksek şahsiyete karşı hayasızca vâki iftira ve tervirleri tarihçilerimiz ve fikir adamlarımız, yakın bir zamanda elbet de müsbet delillerle cerhetmekten geri kalmayacaklardır. Evet, biz onların, mahut profesörün sırf Müslüman ve Türk âlemine karşı kalbinde beslediğine hiç şüphe olmayan kin ve garaz dolayısıyla böyle bir eseri kaleme aldığını, kolaylıkla isbat edebileceklerine kat'iyetle inanmaktayız.

Profesörün, bir devir açan, tarihin seyrini değiştiren, kalbi semahatle dolu koca Fâtih hakkındaki garazkâr görüşlerini büyük bir vukuf ve su götürmez bir şekilde çürüten Semahaddin Cem Beyin, nihayet Müslüman ve Türk oluşu, malûm çevreler içinde yine de tarafgirane davrandığı zehabını uyandırmaktan geri kalmayabilir. Bu itibarla, biz, büyük Fransız mütefekkir Volter'in "Türkler, Müslümanlar ve ötekiler" adındaki eserinin bazı kısımlarını buraya naklederek bu meşhur adamın Müslüman Türkler ve hâkanları hakkındaki düşüncelerini tebarüz ettireceğiz. Ve bu suretle, Runciman gibi, mutaasıp Hristiyanlık âlemine mensup pek çok âlimin hakkımızda yalan uydurmakla ömürlerini tükettiklerini göstereceğiz.

İşte Volter'in kalemiyle Fâtih: (kısaltılmıştır)

"Fâtih Sultan Mehmed, zamanın en iyi yetişmiş prensle-

rindendi. Osmanlı tahtının vârisine mükemmel bir terbiye verilmekten geri kalınmamıştı. En ufak bir kargaşa'ya meydan vermeden iki defa padişahlık haklarından feragat etmeğe rıza gösterdi ki, bu tarihte eşi bulunmayan bir hâdise teşkil eder. Fâtih'in sert mizaçlı bir insan oluşu da bu hâdisenin fevkalâdeliğini bir kat daha artırır.

Sultan Mehmed, arapça, farsça ve yunanca te-kellüm ettikten maada, lâtince anlar, resim yapar, coğrafya ve matematik bilirdi.

Bir başın gövdeden koparıldığı anda, boğaz, deri ve kasların ne şekilde büzüleceğini meşhur ressam Bellin'ye gösterebilmek üzere, kölelerden birinin kellesini kestirdiği söylentilerinin asılsız olduğuna inanırım. Hakikate hiç de benzemeyen böyle hunharlıkları ona yüklemeye ne sebep vardır?

Onbeşinci asırda yaşamış olan Philippes de Comines'in itiraf ettiğine göre, tabasına bir vergi tarhettiği için, Fâtih hayata gözlerini yumarken Allahından af talep etmiş. Hıristiyan prenslerinden herhangi birinde böyle bir nedamet görülüş müdür?

Sultan Mehmed'in İstanbul'u alırken 90 kiloluk güller atan toplar istimal ettiği şüphelidir. Mağlûbiyete uğrayanlar her şeyi büyütürler. Bu ağırlıktaki güllerini iyi savurabilmek için tahminen 70 kiloluk baruta ihtiyaç vardır. Bu kadar barutun ise birden tutuşması mümkün değildir. Onbeşte biri dahi ateşlenmeden, gülle topun namlusundan fırlar ve fazla tesir vücuda getirmez. Türklerin bu ayarda toplar kullanmış olmaları mümkündür; Bizanslıların da belki bilgisizlik dolayısıyla bundan ürkmüş olmaları muhtemeldir.

Türklerin hücumlarına hedef olan İstanbul'un imdadına koşan olmadı. Doğrusunu söylemek icap ederse İstanbul'un düşmesi lâzımdı ve düştü de, zira, hâriçten gelecek yardımlardan medet uman camialar yok olmağa mahkûmdur.

İstanbul fethedildi, lâkin bu iş Ducas ve Chalcondyle'in anlattıklarını tekrar eden tarihçelerimizin yazdıklarından bambaşka şekilde oldu. Kral hanedanına mensup olduğu zannedilen ve küçüklüğünü İstanbul'da geçiren Dukas'ın kitabına göre, Fâtih Sultan Mehmed her tarafın ateşe verilmesi için emirler vermiş ve bu emirler; kâfirce çılgınlıklar içinde, yerine getirilmiş! Bu satırları okurken insanın acıması mı yoksa öfkelenmesi mi icap eder? O, kâfirce diye adlandırılan çılgınlıklar, müslümanların her muharebe-de kopardıkları "Allah, Ahllah!" feryadıdır. Hurafeye kapılan Bizanslılar bir kehanete dayanarak Aya-sofya'ya sığındılar. Bu kehanete göre, bir melek güya kiliseye inerek onları kurtaracakmış!

Kilisenin avlusunda bir kaç bizanslı katledildi, alt tarafı esir alındı.

En yenileri de dahil olmak üzere, tarihçelerimizin hepsi, papazların o zaman uydurdukları masalları tekrar edip dururlar. Sözde Fâtih, İstanbul'u kan revan

içinde bırakan vahşinin biriymiş! Sözde, bir kavunun kimin tarafından yendiğini anlamak üzere, ondört hizmetkârının kanlarını deştirmiş! Ve güya, sırf yenicilerinin gözüne girmek için sevgilisi İrena'nın boynunu uçurtmuş!

Tarihi hatalardan zevklenen milletler çoktur. Bazı Avrupalı tarih yazarları müslümanların Venüs'e tapıklarını ve Allah'ı tanımadıklarını iddia ederler. Grotius bile, Hazreti Muhammed'in, Allahın emirlerinin, kulağının etrafında uçmağa alıştırdığı bir güvercin delaletiyle kendisine ulaştığını etrafına inan-dırmak için gayret sarfettiğini durmadan tekrarlar-dı.

Yalanlarla dolu sözlüklerimizde de bunlara benzer gülünç masallara sık sık rastlanmaktadır.

Sultan İkinci Mehmed, Avrupa hükümdarları arasında terbiyesi en üstün ve kültürü en sağlam olanıydı. Sevgilisinin hayatına kıydığına dair olan söylentilere gelince, bir padişahın haremine ait işlere askerini burnunu sokabileceğini farzetmek için, insanın, Türk gelenekleri hakkında echel denecek kadar bilgisiz olması gerekir!

Kardinal İzidor'un ve daha bir çoklarının ifadeleri hilâfına, Fâtih Sultan Mehmet'in zannedildiğinden daha mâkul ve kibar bir hükümdar olduğunu kabul etmek mecburiyetindeyiz.

Bazı tarihçiler, Sultan Mehmed'in güya, Patriğe: "Hâmil olduğum selahiyetle seni mukaddes teslim patriği yaptım" dediğini iddia ederler. Bu budalaca iddiada bulunanlar, bizim teslim fikrimizden Türklerin tiksinti duyduklarını bilmezler mi? Türkler teslim sözünü ağızlarına almayı küfür addederler ve hıristiyanlara birden fazla Allaha tapan putperestler olarak bakarlar.

Türklerin, hıristiyan dinine mensup olanlara karşı her zaman paryalar gibi hareket etmediklerini bilmenin ehemmiyeti vardır. Hıristiyan devletleri arasında, kendi toprakları içinde, Türklerin bir câmi bulundurmalarına müsaade eden bir hükümet görülmemiştir. Buna mukabil, Türkler, bütün rumların kiliseleri bulunması keyfiyetini hoş karşılarlar.

Rodos'u muhasara altına alırken, Sultan Mehmed'in bir sürü hıristiyan mühendis istihdam etmesi çok şaşılacak bir hâdisedir. Rodos'a saldıran sâdrâzam bile hıristiyan ve Paleolog soyundan gelmekteydi. Halbuki, müslüman dinine mensup olan hiç kimsenin dinini terk edip hıristiyan ordularında vazife aldığı görülmemiştir. Bu fark acaba nereden ileri gelmektedir? Belki de müslüman olmak için başvuru kanlı sünnet ameliyatı onları dinlerine daha sıkı bir şekilde bağladığı içindir. Muhtemelen de İslâm silâhlarının Allah indinde daha makbul oluşu düşüncesiyle elverişli taraf seçiliyordu.

"Türklerin Tarihi" adı altında kaleme aldığı eserinde Chalcondyle, Türklerin Rodos'da uğradıkları muvaffakiyetsizliği şu şekilde izah etmektedir:

"Türkler, açtıkları gedikten içeriye dajacakları sırada, semada, etrafa ışık saçan altundan bir haç ile beyazlara bürünmüş güzel bir kadın görmüşler ve bu mucizeden ürkererek derhal kaçmışlar." Fakat, Türklerin güzel bir kadın karşısında korkmaktan ziyade şahlanmalarını beklemek akla daha yakın gelmektedir.

Sultan İkinci Mehmed Mısırı aldıktan sonra, Roma'yı zaptetmeyi düşünüyordu. 150 kalyonun başında Gedik Ahmed Paşa Otranto şehrinin hâkimi bulunuyordu. Napoli Kralığı bütünüyle Türklerin hâkimiyetine geçmek üzereydi. Roma korku içinde titriyordu. Bu korkunç akının gevşek hıristiyan prensleri tarafından durdurulması mümkün olamazdı. Fakat, 1481 senesinde, hiç beklenmedik bir hadise zuhur edecekti. Bir karın sancısı Fâtîhî Sultan Mehmed'i 53 yaşında alp ebediyete intikal ettirdi.

Volter'in, yukarıda naklettiğimiz, büyük padişah Fâtîh Sultan Mehmed Han ve Türkler hakkındaki düşünce'lerini ihtiva eden kitabını, acaba sayın profsör Runciman okumamış mıdır? Bunun mümkün olabileceğini sanmıyoruz. Biz, Volter gibi, hakikatleri apaçık bir surette aksettirmekten kaçınmayan vicdan ve şeref sahibi bir çok ecnebi yazar ve fikir adamlarının mevcudiyetine inanmaktayız. İnandığımız diğer bir husus daha vardır ki, o da, pek çok mutaassıp hıristiyan düşünürleri gibi, profsör Runciman'ın da Fâtîh hakkında, bir ilim adamına yakışmayacak şekilde, bir sürü yalan uydurması sebepleri, cihanda eşine ender rastlanan bu büyük İslâm hükümdar ve serdarının otuz yıl içinde Memlekete, ikisi İmparatorluk olmak üzere, büyüklü küçüklü onyeddi devlet ihlak, ikiyüzden fazla şehir fethetmesinden ileri gelmektedir. Hangi hıristiyan hükümdarı bu ölçüde bir başarıya ulaşabilmiştir?

Runciman'ın mahut kitabının bir hülâsası Londra'nın meşhur "Times" gazetesinde neşredilmek suretiyle geniş halk kütellerinin nazarı altına da arz edilmiştir. İstanbul'un fethi hadisesi ile Fâtîh Sultan Mehmed'in şahsiyetini hakikatle asla alakası olmayan yanlış bir zaviyeden aksettiren profsörün isnatlarının iftira ve tezdirden ibaret bulunduğunu delilleriyle isbat etmek, yukarıda da belirttiğimiz gibi, fikir adamlarımızla tarihçilerimizce terettüp eden bir vazifedir. Bunu efkârı umumiye kendilerinden beklemektedir.

Türk Yurdu mecmuasının haziran 1965 tarih ve 312 sayılı nüshasında "Fâtîh Sultan Mehmed" başlığı altında intişar eden yazımda da anlattığım gibi, 1926 yılında Paris'de Konferenca salonlarında Fâtîh Sultan Mehmed hakkında verilen bir konferansta hazır bulundum. Şimdi ismini hatırlayamadığım hatibin bir saatten fazla devam eden konuşması sırasında dinleyicilerin sık sık coşkun bir şekilde alkışlamalarını gözlerimin önünde tecessüm ettirirken, aradan uzun zaman geçmiş olmasına rağmen, bu gün dahi heyecanlanırım.

İSLÂM EKONOMİSİ

Av. Behçet HÜRESİN

"İslâm insanı ne ruhtan ibaret görür, ne de maddeden; Onun ruhu ancak bedeniyle beraber olduğu zaman yaradanına muhatap olmaya yükselir. Ve bu yükseliş onu şerefli sorumluluklarla mükellef kılar. Yoksa, mücerret ruhun insan olma haysiyetini taşıyan herhangi bir mükellefiyeti yoktur. Ve yine ruhsuz bir maddenin de ancak leş kadar bir değeri vardır... Demek ki, İslâm insanı bütün cepheyle tanır ve ona göre cevaplandırır. İnsan, bazı geri zekâlıların kısır zihniyetlerle izaha kalkıştıkları gibi, sadece mideden ibaret değildir. Onda haz ve elemelerin kaynağı bilinen bir kalp; hayrı serden, iyiyi kötüden, doğruyu eğriden ayırt eden ideolojiyi seçme istidadında olan bir akıl, ve ebedi olma arzusunun geliştirdiği bünyevî bir türeme iştahı vardır..." dedikten sonra devam ederek "İslâm, insanı sadece mideden ibaret görme geriliğinden münezzehtir olduğu için meselelere yalnız iktisadî açıdan bakmaz. Ama ekonomik problemleri küçümseyerek kifayetsiz insan zekâsına da terketmez. Onu, ahlâk gibi, hukuk gibi, politika gibi içtimai meseleler olarak, emrine ve himayesine alıp, kontrolüne tabi tutar."

Yukardaki şahane ve veziz ifadeler bana ait değildir. O ekonomik problemleri küçümseye küçümseye İslâm âlemini bugünkü ele muhtaç hale getiren saf hayalperestlerin, ya da iktisadî büyüte büyüte putlaştırınların safsatalarının üstüne çıkabilmiş bir müellif olarak gördüğüm M. Sa'it Çekmegil Beyefendiye aittir.

Değerli iktisatçımız Çekmegil "İktisat Anlayışımız" adlı kıymetli eserinde iktisatta önemli bir unsur olan FERT ve CEMİYET'i şöyle özetliyor:

"... İslâm'da cemiyetin en büyük vazifesi ferdin, ebedi saadeti için yaptığı bütün çalışmalarında, yardımıcısı olmaktır. Cemiyetin kudsiyet ve vazgeçilmez değeri işte bundandır. Bir cemiyet ki, fertlerinin ebedi istikballerini kazanabilmek için açık yollarını keyfi nizamlarıyla tıkıyor veya zorlaştırıyorsa, işte o zaman o cemiyetteki bütün fertlerin, ebediyetlerini kazandıracak yegâne işi Hak ve hukuk nizamına bağlı cemiyeti tekrar teessüs ettirmek için bütün gayretlerini seferber etmektir. Bu işi unutan veya ikinci plâna bırakan her fert - ne kadar ibadet ederse etsin ve ne kadar iyi niyetliyim derse desin - kendini ve kendi gibilerden başkasını kandıramaz. İbadet zannettikleri amellerinin hiçbirisi Rıza-i İlâhî'yi kazandıramaz." Buraya, gayabi hürmet ve sevgilerim olan muhterem müellifimizin müsaadeleriyle, GÜCÜ YETTIĞİ halde gayret sarfetmiyorsa, cümlesini ekleyeceğim.

Bir hukukçu arkadaşımı mütalâa ederken görüp aldığım bu önemli eseri döne döne okudum. Aziz yurdumuzda ne büyük hakikatlerin dile geldiğini görerek göğsüm kabardı. Asırlarca milletten saklanan gerçekleri bu kitapta buldum.

Düşünen gençliğe tavsiye ederim.